

ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯ

ಪುಷ್ಪಾ ಶೇಷಾದ್ರಿ

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧಕರು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾದವುಗಳು. ಈ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿರುವ ಲೇಖಕಿ ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಭಕ್ತರು ; ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ತ್ಯಾಗವೆಂದರೆ, ಸರ್ವಸಂಗವನ್ನು ತೊರೆದು, ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಯಾಗಿ, ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, 'ತಪಸ್ಸು' ಮಾಡಬೇಕೆಂದಲ್ಲ. ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದೂ, ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿಯೂ ತ್ಯಾಗ ಜೀವಿ ಆಗಬಹುದು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಗುರುದೇವರು, ತ್ಯಾಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಅವರಾದರೋ 'ಅವತಾರ' ಪುರುಷರು. ಅವರಿಗೆ ತ್ಯಾಗಮಯ ಜೀವನ ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮಂತಹ ಮಾನವರು ಎಲ್ಲಾ ಸುಖವಿದ್ದೂ, ತ್ಯಾಗಮಾಡ ಬೇಕೆಂದರೆ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠಿಣದ ವಿಷಯವೇ ಸರಿ.

ಏಕೆಂದರೆ, ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಇದು 'ನನ್ನದು' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು, ಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಿಡುವುದು. "ನಾನು, ನನ್ನದು, ನನಗೆ, ನನ್ನಿಂದ, ನನಗೋಸ್ಕರ" ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ನಮಗರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದು. ಆದರೆ ಮನದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ (Introspection)ಯಿಂದ, 'ನಾನು, ನನ್ನದು' ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಯಾವುದು ಶಾಶ್ವತ, ಯಾವುದು ನಶ್ವರ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುವುದರಿಂದ.

ಒಂದು ಜೀವ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದಾಗ, ಖಾಲಿ ಕೈ ಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದು. ಅಂತೆಯೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ತೆರಳಿ ಹೋಗುವಾಗಲೂ, ಕೈ ಖಾಲಿ. ಈ ನಡುವಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕರ್ಮದ ಜೊತೆಗೆ, ವಸ್ತು, ಆಸ್ತಿ-ಪಾಸ್ತಿ, ಸಂಬಂಧ ಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವೆವು.

ಜೀವನ ಎಂದರೇನು?

ಹುಟ್ಟಿದಾಗ 'ಉಸಿರು' ಇರುವುದು. ಆದರೆ ಹೆಸರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಹಾಂತವಾದಾಗ 'ಹೆಸರು' ಇರುವುದು, 'ಉಸಿರು' ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ 'ಉಸಿರು, 'ಹೆಸರಿನ' ನಡುವೆ ಬಾಳುವುದೇ ಜೀವನ. ಆಗ ನಮ್ಮ ಕೈಜಾರಿಹೋಗುವುದೂ ಎಂಬ ವ್ಯಾಮೋಹದ ಬಲೆಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳುವೆವು. ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಏನನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಡವೆಂದಲ್ಲ ; ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಾದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರ 'ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ'ದ ಪದ್ಯವೊಂದನ್ನು ನೆನೆಯಬಹುದು:

ಬೇಕು ಬೇಕದು ಬೇಕು ಬೇಕಿದೆನಗಿನ್ನೊಂದು

ಬೇಕೆನುತ ಬೊಬ್ಬಿಡುತಲಿಹ ಘಟವನಿದನು ||

ಏಕೆಂದು ರಚಿಸಿದನೊ ಬೊಮ್ಮನೀ ಬೇಕು ಜಪ ||

ಸಾಕೆನಿಪುದೆಂದಿಗೆಲೋ—ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ||

ಬೇಕು ಬೇಕುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರೇಕ್ (Break) ಹಾಕಬೇಕು. ಬದಲಾಗಿ ಸಾಕು, ಸಾಕೆಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಯಾವುದೂ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ.

ಅವರವರ ಹಿಂದಿನ ಪಾಪ, ಪುಣ್ಯ, ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ದೇವರು ಕೆಲವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಬಾಧೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುವನು. ಎಲ್ಲವೂ ನಶ್ವರ, ದೇವರೊಬ್ಬನೇ ಶಾಶ್ವತವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು.

ತ್ಯಾಗವೊಂದೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಹ ಇರಬೇಕು. ಇವು ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖದಂತೆ. ವೈರಾಗ್ಯವಿದ್ದರೇ ತ್ಯಾಗ ಸಾಧ್ಯ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅತಿ ಇದ್ದರೆ, ನಾವು ಬಳಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಮನಸ್ಸೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಕದಿಂದ ಅದನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ನೀಡಲು 'ತ್ಯಾಗ' ಬುದ್ಧಿ ಬೇಕು.

ಎಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರೂ, ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಯಾರ ಮನೆಗಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ, ಪೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿ 'ನಾನು ಬರುವೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸುವೆವು. ಆದರೆ ಆ 'ಕಾಲ'ವೆಂಬುದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ. ತಿಳಿಸದೇ ಬರುವುದು; 'ಯಾವಾಗ ಎಲ್ಲಿ, ಏತಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಹೇಳಿದಂತೆ 'ದೋಣಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು, ಆದರೆ, ನೀರು ದೋಣಿಯೊಳಗೆ ಬರಬಾರದು.' ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಸಾಂಸಾರಿಕತೆ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಬರದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕು.

ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಮಾತೆ ಕೈಕೇಯಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಆದಿಗುರು ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತೆ ಸಹ ಸಮಾಜದ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮಗನನ್ನೇ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಲು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಂತೆ ಪುರಂದರದಾಸರು 'ನವಕೋಟಿ ನಾರಾಯಣ'ನೆಂಬ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಮೆರೆದರು. ಸವಕಲು ಕಾಸನ್ನೂ ಸಹ ದಾನ ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಆತನ ಪತ್ನಿಗೆ 'ವಿಠಲ'ನ ದರ್ಶನವಾದಾಗ ನಾನೂ ಸಹ ವಿಠಲನ ಭಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದು, ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ತಂಬೂರಿ ಹಿಡಿದು ವಿಠಲನಿಗಾಗಿ ಪರಿ ತಪ್ಪಿಸಿದರು.

ಇಲ್ಲಿ ದಾಸರ ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು:

ತಂಬೂರಿ ಮೀಟಿದವ ಭವಾಬ್ದಿ ದಾಟಿದವ |

ತಾಳವ ತಟ್ಟಿದವ ಸುರರೊಳು ಸೇರಿದವ ||

ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಟ್ಟಿದವ ಖಳರೆದೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದವ |

ಗಾನವ ಪಾಡಿದವ ಹರಿಮೂರ್ತಿ ನೋಡಿದವ ||

ವಿಠಲನ ನೋಡಿದವ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಓಡಿದವ ||

ಅಂತೆಯೇ ತುಳಸೀದಾಸರೂ ಸಹ, ಪತ್ನಿಯ ವ್ಯಾಮೋಹದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಒಮ್ಮೆ “ಎಲ್ಲಾ ನಶ್ವರ, ಪತ್ನಿಯ ವ್ಯಾಮೋಹದ ಬದಲು, ದೇವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದರೆ? ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕ ವಾಗುವುದು” ಎಂದು ಅರಿತರು. ಅನಂತರ ತುಳಸೀದಾಸರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದರು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ಎಲ್ಲಾ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಒಮ್ಮೆ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೋವು, ರೋಗ, ಮುಪ್ಪು, ಸಾವು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಬುದ್ಧನಾದ.

ನಮಗಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಸ್ವಾರ್ಥ

ಪರರಿಗಾಗಿ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ(ತ್ಯಾಗ)

ದೇವರಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವುದು..... ಪರಮಾರ್ಥ

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿರುವರಿಗೆ ತ್ಯಾಗ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಭಗವತ್ ಪ್ರೀತಿ ಈ ಮೂರೂ ಗುಣಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರಬೇಕು. ತ್ಯಾಗ ವೆಂಬುದು ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಗುಣ. ತ್ಯಾಗವೆಂದರೆ ಅಹಂಕಾರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಶ್ರೀಶಾರದಾಮಾತೆಯವರು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ತ್ಯಾಗಮಯಿ. ಮಾತೆಯು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಸಂಗ. ಮಾತೆಯ ಮದುವೆಯ ನಂತರ, ಪತಿಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಶಾರದಾದೇವಿಯವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, “ನಿನಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತರುವ ಮನಸ್ಸಿದೆಯೇ? ಅಥವಾ

ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು 'ದೇವಿ' ಎಂದು ಪೂಜಿಸಲೆ?” ಎಂದಾಗ, ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತರಾಗದೆ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಇಷ್ಟವೇ ತನ್ನ ಇಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ತ್ಯಾಗ ಎಷ್ಟು ಹಿಂದೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿ ಈ ಅನುಭವಗಳ ಮಧ್ಯೆ 'ಎಲ್ಲವೂ ನಶ್ವರ'ವೆಂಬುದನ್ನು ಮೆಲುಕುಹಾಕಿ, ವಿಶ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕ್ರಮೇಣ ವೈರಾಗ್ಯ, ತ್ಯಾಗ ಜೊತೆಯಾಗಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬರುವುದು.

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಹನ್ನೊಂದನೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು,

ನ ಹಿ ದೇಹಭೃತಾ ಶಕ್ತಂ ತ್ಯಕ್ತಂ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಶೇಷತಃ |

ಯಸ್ತು ಕರ್ಮಫಲತ್ಯಾಗೀ ಸ ತ್ಯಾಗೀತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ||

— ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು.

ಅರ್ಥಾತ್, ಶರೀರಧಾರಿಯಾದ ಯಾವುದೇ ಮಾನವನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ, ಯಾರು ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವನೋ ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ತ್ಯಾಗಿಯೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನು ತಿಳಿಸುವನು.

ಶ್ರದ್ಧೆ + ವೈರಾಗ್ಯ

ಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂಬ ಹಿಡಿಯಿರುವ

ವೈರಾಗ್ಯದ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ

ನನ್ನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ

ಇದು 'ನಾಮದೇವ'ನ (ಕೃಷ್ಣನ ಭಕ್ತ) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಾಬಾಯಿ ಎಂಬ ಕೆಲಸದವಳು(ಅವಳು ನಾಮದೇವನ ಭಕ್ತಳು) ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳು ಬೀಸುತ್ತಾ ಹಾಡಿದ ಹಾಡು.

ತ್ಯಾಗ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಕ್ಷಮಾಗುಣ, ಸ-ಕಾರಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆ, ಅಹಂನ ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಗುಣಗಳನ್ನು 'ಭಗವಂತ'ನೆಂಬ ದಾರದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿ 'ಗುಣಮಾಲೆ'ಯನ್ನು ಧರಿಸಿದರೆ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮ ಸಫಲವಾಗುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಸಂಶಯ ಬೇಡ.

ಅಷ್ಟೇಕೆ, ನಮ್ಮ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠದ ಹಿರಿಯ ಅನೇಕಾ ನೇಕ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು, ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಮನೆ, ತನ್ನದು, ತನ್ನವರು ಎಂಬ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ 'ಮಹಾತ್ಯಾಗ'.

ಅಂತವರ ಸಂಘ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ 'ದಾರಿದೀಪ'ವಾಗಿ ಪರಮ ಹಂಸರ ಕೃಪೆಯಿಂದ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಂದಿನ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತಳಪಾಯ ಹಾಕಿ, ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸಲೆಂದು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆ.

